

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка

Євген СОБОЛЬ

«29» листопада 2021 р.

**Програми навчальних дисциплін
програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників у
сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ»**

Галузі знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальності: 013 Початкова освіта

Назва навчальної дисципліни: Організація ефективної та доброчесної співпраці
учасників освітнього процесу в НУШ.

Цільовий компонент: формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною статті 12 Закону України «Про освіту»; знання про психолого-фізіологічні особливості здобувачів початкової освіти; створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, усвідомлення принципів академічної доброчесності та відповідальності щодо її порушення учасниками освітнього процесу.

Змістовий компонент: Організація інклюзивного навчання в закладах освіти. Уникнення помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності.

Процесуальний компонент: *форми:* лекція, семінари-практикуми; *методи:* проблемного викладу, тестування, дистанційні консультації, створення ситуації інтересу у процесі викладення; *засоби:* презентація, інформаційні ТЗН, нормативні документи в галузі початкової освіти.

Результативний компонент:

ПРН 1. Уміння обирати та використовувати різні види, форми, методи і засоби організації інклюзивного навчання та дозвілля в закладах освіти.

ПРН 2. Оволодіння сучасними методами, формами, засобами, інструментами уникнення помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності.

Список рекомендованої літератури:

Організація інклюзивного навчання в закладах освіти

1. Колупаєва А. А., Данілавичюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. Київ : А.С.К., 2012. 192 с. URL: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/20/1/> (дата звернення: 15.03.2021).
2. Колупаєва А. А., Коваль Л. В., Компанець Н. М., Луценко І. В. Організаційно-педагогічні умови діяльності асистента вчителя в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. Київ : АТОПОЛ, 2014. 240 с.
3. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія. Київ : Самміт-Книга, 2009. 272 с.
4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Інклюзивна освіта: від основ до практики : монографія. Київ : АТОПОЛ, 2016. 152 с.

5. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі : навч.-метод. посіб. Харків : Ранок, 2019. 304 с.
6. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. Педагогічні технології інклюзивного навчання : навч.-метод. посіб. Київ : АТОПОЛ, 2015. 136 с.
7. Інклюзивне навчання: основні принципи та дієві технології : кол. монографія / О. І. Баланська та ін. ; відп. ред. Г. В. Давиденко. Вінниця : ТВОРИ, 2018. 216 с.
8. Інклюзивне навчання: організаційне, змістове та методичне забезпечення : навч.-метод. посіб. / С. П. Миронова та ін. ; за заг. ред. С. П. Миронової. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2015. 235 с.
9. Інклюзивна школа: особливості організації та управління : навч.-метод. посіб. / А. А. Колупаєва та ін. ; за заг. ред. Л. І. Даниленко. К., 2007. 128 с.
10. Діти з особливими потребами у загальноосвітньому просторі: початкова ланка / В. І. Бондар та ін. ; за ред. В. І. Бондаря, В. В. Засенка. Київ, 2004. 152 с.
11. Данілавичюте Е. А., Литовченко С. В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. Київ : А.С.К., 2012. 360 с.
12. Лорман Т., Дешпелер Дж., Харві Д. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі : практич. посіб. : пер. з англ. Київ : СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с.
13. Малишевська І. А. Професійна діяльність асистента вчителя в інклюзивному класі : навч.-метод. посіб. Умань : Візаві, 2017. 150 с.
14. Малишевська І. А. Педагогічні технології інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. Умань : Візаві, 2016. 112 с.
15. Малишевська І. А. Професійна діяльність психолого-педагогічних фахівців в інклюзивному освітньому середовищі : метод. рек. Умань : Візаві, 2016. 52 с.

Уникнення помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності

1. Академічна доброчесність: виклики сучасності / Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 13.10.2018). Варшава, 2018. 162 с.
2. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с
3. Академічна доброчесність та бібліотеки: програма підвищення кваліфікації працівників бібліотек / Українська бібліотечна асоціація. Головний тренінговий центр для бібліотекарів; розробники: Воскобойнікова-Гузєва О. В., Загуменна В. В., Кулик Є. В., Пашкова В. С., Сербін О. О., Сошинська Я. Є., Шевченко І. О. Київ: УБА, 2018. 40 с.
4. Академічне письмо / Уклад. Ревуцька С.К., Зінченко В.М. Кривий Ріг, 2019. 130с.
5. Гребенюк Т. В. Академічна доброчесність: навчальний посібник для студентів 1-го курсу всіх спеціальностей медичних та фармацевтичних факультетів. Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. 108 с.
6. Дітковська Л. А., Буяшенко В. В., Оніщик Ю. В. Академічні студії: навчально-методичний посібник. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2019. 36 с.
7. Довідник з академічної доброчесності для школярів / уклад.: М. В. Григор'єва, О. І. Крикова, С. Г. Певко; заг. ред. О. О. Гужва. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 64 с.
8. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>.
9. Основи формування культури академічної доброчесності в бібліотеці : інформаційний огляд / авт.-уклад.: Якуніна Н. В., Чинюк А. А., Руденко Я. В.; редкол.: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузєва, Я. Є. Сошинська, О. О. Сербін. Київ: УБА, 2016. 41 с.

10. Про Етичний кодекс ученого України. URL: www.nas.gov.ua/legaltexts/DocPublic/P-090415-2-0.pdf.
11. Право інтелектуальної власності / О. І. Харитоновна [та ін.]; за заг. ред. О. І. Харитоновної. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 540 с.
12. Семененко Л. П. Академічна доброчесність – запорука якісної освіти // Роль бібліотеки у створенні когнітивного ресурсу суспільства знань: технології, освіта, наука: зб. наук. пр. / Наук. б-ка Харків. держ. ун-ту харчування та торгівлі, Ф-т соц. комунікацій Харків. держ. акад. культури; редкол. Л. Г. Бакуменко [та ін.]. Електрон. та текст. дані. Харків, 2016. – С. 145–150.
13. Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Переклад з англійської. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні. SAIUP. URL: https://academicintegrity.org/wpcontent/uploads/2019/04/Fundamental_Values_version_in_Ukrainian.pdf.
14. Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників» / уклад. О. О. Гужва; Інститут соціально-гуманітарних досліджень, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. 2016. 72 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://mon.gov.ua/ua>
2. <https://www.kmu.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни: Організація ефективного освітнього середовища й дозвілля учнів початкової школи.

Цільовий компонент: формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною статті 12 Закону України «Про освіту»; знання про психолого-фізіологічні особливості здобувачів початкової освіти; створення безпечного освітнього середовища, проектування й організація освітньої та дозвіллевої діяльності на засадах етнопедагогіки, інтерактивної діяльності.

Змістовий компонент: Розвиток творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку засобами народних пісень та пісень-ігор. Організація дитячого дозвілля у позаурочний час. Організація сучасного освітнього середовища у початковій школі.

Процесуальний компонент: *форми:* інтерактивна лекція, семінари-практикуми, тренінгові заняття; *методи:* проблемного викладу, дискусії, створення ситуації інтересу у процесі викладення, опора на життєвий досвід, інтерактивні; *засоби:* презентація, інформаційні ТЗН, нормативні документи в галузі початкової освіти.

Результативний компонент:

ПРН 1. Уміння обирати та використовувати різні види, форми, методи і засоби організації інклюзивного навчання та дозвілля в закладах освіти.

ПРН 4. Уміння аналізувати власні компетентності, необхідні для успішного впровадження державної політики та сучасних підходів до проблеми формування національної свідомості у початковій ланці освіти та протидії булінгу.

ПРН 5. Розуміння концепції НУШ як організації сучасного освітнього середовища у початковій школі на засадах партнерства, інтеракції та розвитку емоційного інтелекту учнів початкової школи.

Список рекомендованої літератури:

Організація дитячого дозвілля у позаурочний час

1. Вознюк Т. Г. Менеджмент навчально-виховного процесу. *Навч.-метод. посібник*. К.: Здоров'я, 2002. 127 с.
2. Воловик А., Воловик В. Педагогіка дозвілля: *підручник*. Харків: ХДАК, 1999. 332 с.

3. Зязюн І. А. Неперервна освіта: концептуальні засади і сучасні технології *Творча особистість у системі неперервної освіти*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 16-17 травня 200 року. Харків: УДПУ, 2000. С. 8–16.
4. Казанжи І. В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до позаурочної виховної роботи: *Дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.04*. Миколаїв, 2002. 230 с.
5. Лях Т. Л., Качуровська В. Ю. Організація дозвілля дітей студентами-волонтерами державних та неурядових організацій. *Науковий часопис Київського національного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка*. Випуск 22. 36. наук.праць. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. 211 с. С. 77–82. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/15367/1/T_Lyah_NCh_2016_IL.pdf
6. Організація змістового дозвілля дітей під час зимових канікул та свят. URL: <http://tomrda.gov.ua/news/organizaciya-zmistovnogo-dozvillya-ditej-pid-chas-zimovih-kanikul-ta-svyat/>
7. Романюк І. Педагогічні умови підготовки майбутніх соціальних педагогів до організації культурно-дозвіллевої діяльності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2018. №10 (84). С. 145–155.
8. Ура! Канікули!!! (методичний посібник для організації роботи та змістовного дозвілля в таборі відпочинку з денним перебуванням). / Упорядники: Рокоман Н. М., Соколовська А. С., Сидорчук Л. А. Старокостянтинівський районний відділ освіти райдержадміністрації. 2011р. 43с.
9. Флегонтова Н. М. Педагогічна організація культурного дозвілля школярів: *Навчально-методичний посібник*. К.: Освіта України, 2007. 144 с.
10. Харкін В. М. Педагогічна імпровізація: теорія і методика. *Педагогічна творчість і майстерність*: Хрестоматія. К.: ІЗМН, 2000. С. 158–160.
11. Шувчук І. В. Педагогічна сутність дозвілля та дозвіллевої діяльності. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2014. №1 (60). URL: <http://oaji.net/articles/2014/690-1402386257.pdf>

Розвиток творчих здібностей дітей молодшого шкільного віку засобами народних пісень та пісень-ігор

1. Верховинець В. М. Весняночка. Київ: Музична Україна, 1989. 342 с.
2. Ветлугина Н. А. Музыкальное воспитание в детском саду. Москва: Просвещение, 1981. 240 с., нот.
3. Ігри та пісні: Весняно-літня поезія трудового року / М. Т. Рильський (відп. ред.), О. І. Дей (упоряд., передмов. та примітки). Київ: Видавництво АН УРСР, 1963. 671 с.
4. Музичний розвиток дітей від 2 до 7 років в умовах дошкільного закладу *Програма, методичні рекомендації*. / Укл. Т. І. Науменко. Київ: ІЗМН, 1997. 104 с.
5. Науменко Т. І. Музичне виховання дошкільників засобами українського фольклору. Київ: Віпол, 1996. 63 с.
6. Островський В. М., Сидір М. В. Уроки музики. 1–4 класи. *Посібник для вчителя*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 60 с.
7. Падалка Г. М. Учитель, музика, діти. Київ: Музична Україна, 1982. 144 с.
8. Різновікова група в дитячому садку / Л. Русан, Г. Колосинська. Київ: Шк. світ, 2007. 128 с.
9. Русова С. Ф. Теорія і практика дошкільного виховання. Львів–Краків–Париж: Просвіта, 1993. 127 с.
10. Садовенко С. М. Світ фольклору: Український дитячий музичний фольклор як засіб формування музичних здібностей дітей дошкільного віку. *Науково-методичний посібник*. Київ: КТ «Київська нотна фабрика», 2007. 332 с.
11. Семенов О. Український фольклор: *Навч. посіб.* Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. 254 с.
12. Смоляк О. С. Український дитячий музичний фольклор: *Підруч.-хрестоматія для викл. та учнів*. Вип. 1. Тернопіль: ЛІЛЕЯ, 1998. 78 с.: ноти.

13. Ступарик Б. М. Школі – національне виховання молоді (вибрані статті). Івано-Франківськ: Плай, 2005. 304 с.
14. Суховерська Оксана. Рухові забави й гри. Львів: 1924. 32 с.
15. Шевчук А. С. Українські музично-хореографічні традиції як засіб музично-рухового розвитку старших дошкільників. Ф.: Поліфаст, 2005. 332 с.
16. Шуть М. М. Школа ігромайтерності: *Науково-виробниче видання*. Київ: Бібліотека «Шкільного світу», 2006. 128 с.
17. Українське дошкілля: Пісні, ігри, танці, вірші й загадки: *2-е вид.* Київ: Музична Україна, 1991. 142 с.

Організація сучасного освітнього середовища у початковій школі

1. Антонова О. Є. Побудова здоров'язберезувального середовища загальноосвітнього навчального закладу (із досвіду діяльності шкіл Житомирщини). Нові технології навчання. К., 2013. Вип. 78. С. 204–210.
2. Баєва И. А. Психологическая характеристика образовательной среды: диагностика и оценка. Известия РГПУ им. А. И. Герцена. 2002. № 3. С. 16–25.
3. Дубинка Л., Хмарна А. Умови формування здоров'язберезувального освітнього простору в Школі сприяння здоров'ю. Рідна Школа. 2012. № 7. С. 61–66.
4. Дудко С. Г. Дидактична модель формування здоров'язберезувального навчального середовища початкової школи. Постметодика. 2014. № 3. С. 31–34
5. Криулина А. А. Эргодизайн образовательного пространства. М.: ПЕРСЭ, 2003. 192 с.
6. Мунипов В.М., Зинченко В.П. Эргономика: человекоориентированное проектирование техники, программных средств и среды. Учебник для вузов. М.: ЛОГОС, 2001.356 с.
7. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с.
8. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів // Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10. 2011. №1243. 98с.
9. Скидан С.О. Ергономічні основи навчального процесу у вищій школі: Автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.01 / С.О. Скидан; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. К., 1999. 35 с.
10. Формування сучасного освітнього середовища: теорія і практика: Матеріали Міжвузівської науково-практичної конференції / Ред. кол.: Н.В. Ільченко та ін. Ірпінь, 2020. 100 с.
11. Шкільна парта Кіровоградщини URL: <http://kr-admin.gov.ua/start.php>
12. Шкільний портфель – основний винуватець дегенерації кісткової системи // <http://u-news.org.ua>
13. Barrett P., Fay D., Yufan Z., and Barrett L. The Impact of Classroom Design on Pupils' Learning: Final Results of a Holistic, Multi-Level Analysis', Building and Environment, 2015. №89. P. 118–33 URL: <https://doi.org/j.buildenv.2015.02.013>
14. Merrill St., 7 Outstanding K–8 Flexible Classrooms', Edutopia, URL: <https://www.edutopia.org/article/7-outstanding-k-8-flexible-classrooms>
15. Coloring the Classroom', School Planning & Management. 2013 URL: <https://webspm.com/Articles/2013/12/01/Coloring-the-Classroom>
16. Saarni L., Nygård C.-H., Kaukiainen A., Rimpela A. Are the desks and chairs at school appropriate // Ergonomics 50(10). 2007. P. 1561 1570
17. Smith T.J. The ergonomics of learning: educational design and learning performance // Ergonomics 50(10). 2007. P. 1530–1546.
18. Savanur C.S., Altekar C.R., De A. Lack of conformity between Indian classroom furniture and student dimensions: proposed future seat/table dimensions // Ergonomics 50(10). 2007. P. 1612–1625

Інформаційні ресурси:

1. <https://mon.gov.ua/ua>

2. <https://www.kmu.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни: Формування ціннісних орієнтацій в учнів початкової школи на засадах партнерства.

Цільовий компонент: формування у здобувачів освіти спільних для ключових компетентностей вмінь, визначених частиною статті 12 Закону України «Про освіту»; створення безпечного інформаційного середовища та психологічного комфорту для учасників освітнього процесу початкової школи на засадах партнерства; рефлексивна компетентність стосовно співпраці учасників освітнього процесу в початковій школі та особистісного розвитку впродовж життя.

Змістовий компонент: Партнерство як принцип організації освітнього процесу в НУШ. Формування ціннісних орієнтацій учнів початкової школи.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, семінарське заняття; методи: проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, опора на життєвий досвід, інтерактивні; засоби: презентація, нормативні документи в галузі початкової освіти.

Результативний компонент:

ПРН 4. Уміння аналізувати власні компетентності, необхідні для успішного впровадження державної політики та сучасних підходів до проблеми формування національної свідомості у початковій ланці освіти та протидії булінгу.

ПРН 5. Розуміння концепції НУШ як організації сучасного освітнього середовища у початковій школі на засадах партнерства, інтеракції та розвитку емоційного інтелекту учнів початкової школи.

Список рекомендованої літератури:

Партнерство як принцип організації освітнього процесу в Новій українській школі

1. Андрущенко В. П. Учитель, якого чекають (польові педагогічні нотатки). Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015.
2. Амонашвили Ш. А. Здравствуйте, дети! Москва : Просвещение, 1983.
3. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навчальний посібник. *Васянович Г. П. Вибрані твори:* у 7 т. Т. 3. Львів: Норма, 2015.
4. Грехнев В. С. Культура педагогического общения. Москва : Просвещение, 1990.
5. Журавко С. О., Левченко О. В. Педагогіка партнерства як один із факторів ефективної взаємодії учасників освітнього процесу. *Genezum.* URL : <https://genezum.org/library/pedagogika-partnerstva-yak-odyn-iz-faktoriv-efektyvnoi-vzaemodii-uchasnykiv-osvitnogo-procesu> (дата звернення 29.11.2021 р.).
6. Закон України «Про освіту» (2017 р.)
7. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.)
8. Кан-Калик В. Н. Учителю о педагогическом общении. Москва : Просвещение, 1987.
9. Касяненко М. Д. Педагогіка співробітництва. Київ : Вища школа, 1993.
10. Коханова О. Психологія партнерської взаємодії в освіті: навчально-методичний посібник. Київ: Вид-во ПП Щербатих О. В., 2011. 104 с.
11. Макаренко А. С. Книга для батьків. Київ : Радянська школа, 1989.
12. Нова українська школа: організація взаємодії з батьками учнів початкової школи : навчально-методичний посібник / Т. М. Бабко, О. В. Банах та ін.. Київ : Освіта, 2020.
13. Педагогіка партнерства : як успішно взаємодіяти з батьками. *На урок.* URL : <https://naurok.com.ua/post/pedagogika-partnerstva-yak-uspishno-vzaemodiyati-z-batkami> (дата звернення 29.11.2021 р.).
14. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності. Київ : Вища школа, 2004.
15. Співпраця з батьками. *Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік.* Київ, 2019.

16. Сухомлинський В. О. Сто порад учителю. Київ : Радянська школа, 1987.
17. Якщо батьки – партнери / автор.-упор. А. В. Ордановська. Харків : Основа, 2019.
18. Ярошук Л. Г. Методика виховної роботи. Київ : Слово, 2012. С.129–165.

Формування ціннісних орієнтацій учнів початкової школи

1. Андросова Н. М. Безбальне оцінювання успішності як фактор формування свідомої особистості. *Шляхи реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти*: матеріали міжвузівських науково-практичних конференцій. Кропивницький: КЗ «КОШПО ім. В. Сухомлинського», 2016. 230 с. С. 39–43.
2. Андросова Н. М. Реалізація функцій професійного стандарту у підготовці вчителя початкових класів шляхом вивчення спадщини В. О. Сухомлинського. *Наукові записки. Серія: педагогічні науки ЦДПУ ім. В. Винниченка*. Вип. 172. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький : «КОД», 2018. 288 с. С. 191 – 194.
3. Василюта Т. В. З досвіду роботи «Формування життєвих цінностей особистості школярів» URL: <https://naurok.com.ua/z-dosvidu-roboti-formuvannya-zhittevih-cinnostey-osobistosti-shkolyariv-15072.html>
4. Гвоздик І. О. Виховна система навчального закладу як засіб формування ціннісних ставлень особистості. URL: <https://naurok.com.ua/tvorcha-robota-vihovna-sistema-navchalnogo-zakladu-yak-zasib-formuvannya-cinnisnih-stavlen-osobistosti-54527.html>
5. Колесова Г. Що? Де? Коли? Як? Про виховну роботу вчителя початкових класів. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/1659-shcho-de-koli-yak-pro-vihovnu-robotu-vchitelya-pochatkovih-klasiv>
6. Кондрашова Л. В., Лаврентьева О. О., Зеленкова Н. І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. 187 с. URL: <https://www.kremenetslyceum.com.ua/wp-content/uploads/Vihovna-robota-v-shkoli-formi-zahodiv.pdf>
7. Матяж С. В., Березянська А. О. Класифікація цінностей та ціннісних орієнтацій особистості. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Сер.: Соціологія. 2013. Т. 225, Вип. 213. С. 27–30.
8. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. К.: Міністерство освіти і науки України, 2016. 40 с. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>
9. Про Основні орієнтири виховання учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. *Наказ МОН України № 1243 від 31.10.2011*. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Xl-9sKffYukJ:old.mon.gov.ua/images/files/pozashkilna/1243.doc+&cd=4&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
10. Савченко О. Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів. *Початкова школа*. № 7, 2001.
11. Уманский Л. П. Психология организаторской деятельности. М.: Просвещение, 1980. 240 с.
12. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. К.: «Магістр», 1998.

Інформаційні ресурси:

1. <https://mon.gov.ua/ua>
2. <https://www.kmu.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни: Формування емоційного інтелекту засобами сучасної педагогіки

Цільовий компонент: знання про психолого-фізіологічні особливості здобувачів початкової освіти; створення безпечного інформаційного середовища та психологічного

комфорту для учасників освітнього процесу початкової школи на засадах партнерства; проектування й організація освітньої та дозвілдової діяльності на засадах етнопедagogіки.

Змістовий компонент: Розвиток емоційного інтелекту учнів початкової школи. Оберігальна сутність народної педагогіки. Використання ідей В. Сухомлинського в контексті концепції НУШ.

Процесуальний компонент: *форми:* лекція, семінар-практикум, «круглий стіл»; *методи:* проблемного викладу, створення ситуації інтересу у процесі викладення, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; *засоби:* презентація, інформаційні ТЗН, нормативні документи в галузі початкової освіти.

Результативний компонент:

ПРН 4. Уміння аналізувати власні компетентності, необхідні для успішного впровадження державної політики та сучасних підходів до проблеми формування національної свідомості у початковій ланці освіти та протидії булінгу.

ПРН 5. Розуміння концепції НУШ як організації сучасного освітнього середовища у початковій школі на засадах партнерства, інтеракції та розвитку емоційного інтелекту учнів початкової школи.

Список рекомендованої літератури:

Розвиток емоційного інтелекту учнів початкової школи

1. Вправи для розвитку емоційного інтелекту. KALAMAR. 2020. URL: <https://kalamar.ua/vpravi-dlja-rozvitku-emocijnogo-intelektu>.
2. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Х.: Віват, 2019. 512 с.
3. Гоулман Д., Бояцис Р., Макки Э. Эмоциональное лидерство. Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта. Москва: Альбина Бизнес Букс, 2005. 21 с.
4. Древняк Ю. М. Розвиток емоційного інтелекту як передумова розвитку інноваційної особистості / За ред. Котенко Л. А. Київ, 2018. 102 с.
5. Журавльова Л. П. Психологія емпатії. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. 328 с.
6. Зарицька В. В. Компетентнісно спрямована освіта: перший досвід, порівняльні підходи, перспективи. *Розвиток емоційного інтелекту в контексті компетентнісно спрямованої освіти*. Всеукр. наук.-практ. конф. (28 квітня 2011 року). Київ: Ін-т сучасн. підр., 2011. 92 с.
7. Історія розвитку дослідження емоційного інтелекту. *Empatia.pro*. URL: <https://www.empatia.pro/istoriya-vyunykennya-ei-ta-empatiyi>.
8. Котик Т. М. Нова українська школа: теорія і практика формування емоційного інтелекту в учнів початкової школи. Тернопіль, Астон, 2020. 192 с.
9. Медіна Дж. Правила розвитку мозку дитини. К.: Наш Формат, 2015. 320 с.
10. Методики розвитку емоційного інтелекту та емпатії.: URL: <https://www.empatia.pro/metody-rozvytku-ei-ta-empatiyi>.
11. Лешків О. Розвивальні заняття з використанням елементів арт-терапії. *Психолог довідка*. 2012. № 9. С. 37–38.
12. Нестеренко А. Розвиток емоційної сфери дошкільника засобами арт-терапії. *Розвиток емоційної сфери дошкільника*. URL: http://www.ird.npu.edu.ua/files/nesterenko_2.pdf.
13. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект; концептуалізація феномену, основні функції. К.: Вища школа, 2003. 127 с.
14. Павелків Р. В. Цигалко О. П. Дитяча психологія. Київ: Академвидав, 2008. 432 с.
15. Розвиток емоційного інтелекту як передумова розвитку інноваційної особистості / упоряд. Ю. М. Древняк, Ю. О. Толстая. *Всеосвіта*. URL: <https://vseosvita.ua/library/metodicnij-posibnik-rozvitok-emocijnogo-intelektu-ak-peredumova-rozvitku-innovacijnoi-osobistosti-10855.html>.

16. Юркевич В. Проблема розвитку емоційного інтелекту. *Вестник практической психологии*. № 3. 2005.
17. Bradberry T. Emotional intelligence 2.0. San Diego: TalentSmart, 2009. 255 p.
18. Zeidner M. What we know about emotional intelligence: how it affects learning, work, relationships, and our mental health. London: A Bradford book, 2009. 464 p.

Використання ідей В. Сухомлинського в контексті НУШ

1. Баранюк І. Г. Слово – Природа – Краса в педагогічній системі Василя Сухомлинського : *Монографія*. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2017. 252 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі: *навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]*. К.: Центр учбової літератури, 2009. – 208 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : *навч. посіб.* К.: Академвидав, 2004. 352 с.
4. Закон «Про освіту». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 13.05.2018).
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14>
6. Концепція «Нова українська школа» URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення 13.05.2018).
7. Коханова О. П. Психологія партнерської взаємодії в освіті: *навч.-метод. пос.* К.: Вид-во ПП Щербатих О. В., 2011– 104 с.
8. Кравчинська Т. С. Педагогіка партнерства: основні ідеї, принципи та сутність *Підготовка керівних та педагогічних кадрів до реалізації Концепції Нової української школи*: Зб. ст. Всеукраїнської наук.-практ. Інтернет-конф., (Харків, 6 квітня 2017 р.) Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. С. 85–88. URL: http://conf-hano.at.ua/load/zbirniki/elektronij_zbirnik_materialiv/4-1-0-680 (дата звернення 13.05.2018).
9. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя. Х. : Вид. група «Основа», 2010. 360 с.
10. Сухомлинська О. В. Художня спадщина В. О. Сухомлинського в культурологічному вимірі. *Педагогічний вісник: науково-методичний щоквартальний журнал*. Кіровоград: Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. В. Сухомлинського. 2008. № 1–2. С. 3–8.
11. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. *Вибр. твори* : в 5-ти т. Т. 3. К.: Радянська школа, 1977. С. 5–279.
12. Якщо батьки – партнери. Сучасний форми роботи з батьками першокласників / авт.-упоряд. І. В. Оніщенко. Харків : Основа, 2016. 141 с.

Оберігальна сутність народної педагогіки

1. Болтарович З. Є. Народна медицина українців. К. : Наукова думка, 1990. 231 с.
2. Грушевський М. Дитина у звичаях і віруваннях. К.: Либідь, 2006. 256 с.
3. Зеленин Д. К. Восточнославянская этнография. М.: Наука, 1991. 511 с.
4. Літопис Руський / [пер. з давньорус. Л. Є. Махновця; відп. ред. О. В. Мишанич]. К.: Дніпро, 1989. ХМІ. 591 с.
5. Лозко Г. С. Українське народознавство. К. : Зодіак-ЕКО, 1995. 368 с.
6. Малынка А. Родыны и хрестыны (Материал собран в м. Мрине, Нежинского уезда). *Киевская Старина*. 1898. № 5. С. 254–286.
7. М. Г. Дытячи забавки та гри усяки. Зібрани по Чыгырынщини кыивскои губернии. *Киевская Старина*, 1904. № 7–8. Отд. I. С. 51–105.
8. Мельников М. Н. Русский детский фольклор. М. : Просвещение, 1987. 240 с.
9. Мид М. Культура и мир детства. Избранные произведения. М. : Главная редакция восточной литературы издательства «Наука», 1988. 429 с.

10. Найден О. Українська народна іграшка: Історія. Семантика. Образна своєрідність. Функціональні особливості. К. АртЕк. 256 с.
11. Радул О. С. Виховання дітей в процесі життєдіяльності давніх східних слов'ян (VI-XIII ст.). Кіровоград: КДПУ ім.В.Винниченка, 2013. 447 с.
12. Радул О. С. Народна педагогіка східних слов'ян про вікові періоди життя дитини. *Рідна школа*. 2017. № 3–4. С. 51–56.
13. Радул О. С. Участь дітей в обрядовому річному колі як один із шляхів народного виховання). *Формування конкурентоспроможного фахівця в галузі дошкільної та початкової освіти*: / О. Радул, Н. Озерна, І. Баранюк, О. Ткаченко, Т. Довга, Н. Андросова, Т. Шарапова, Т. Прибора / [За ред. О. Ткаченко]: кол. мон. Харків: Мачулин, 2018. С. 9–43.
14. Українські замовляння / [упор. М. Н. Москаленко ; автор передмови М. О. Новикова]. К. : Дніпро, 1993. 309 с.
15. Чубинський П. П. Мудрість віків (Українське народознавство у творчій спадщині Павла Чубинського): у 2 кн. К. : Мистецтво, 1995. Кн. 1. 224 с. ; Кн. 2. 224 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://mon.gov.ua/ua>
2. <https://www.kmu.gov.ua/>

Назва навчальної дисципліни: **Сучасні технології медіаосвіти та протидії булінгу.**

Цільовий компонент: створення безпечного освітнього середовища, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами та такими, що зазнали булінгу; створення безпечного інформаційного середовища та психологічного комфорту для учасників освітнього процесу початкової школи на засадах партнерства; проєктування й організація освітньої та інтерактивної діяльності; рефлексивна компетентність стосовно співпраці учасників освітнього процесу в початковій школі та особистісного розвитку впродовж життя.

Змістовий компонент: Інтерактивні технології в організації освітнього процесу початкової школи. Профілактика та протидія булінгу в початковій школі. Медіаосвіта і медіаграмотність в сучасній українській початковій школі.

Процесуальний компонент: *форми:* дискусії, тренінги, семінари-практикуми, лекції, інструктивно-методичне заняття; *методи:* проблемного викладу, тестування, створення ситуації новизни, опора на життєвий досвід, інтерактивні; *засоби:* презентація, інформаційні ТЗН, нормативні документи в галузі початкової освіти.

Результативний компонент:

ПРН 3. Знання та розуміння особливостей навчання безпечному користуванню медіапродуктами в учнів початкової школи.

ПРН 4. Уміння аналізувати власні компетентності, необхідні для успішного впровадження державної політики та сучасних підходів до проблеми формування національної свідомості у початковій ланці освіти та протидії булінгу.

ПРН 5. Розуміння концепції НУШ як організації сучасного освітнього середовища у початковій школі на засадах партнерства, інтеракції та розвитку емоційного інтелекту учнів початкової школи.

Список рекомендованої літератури:

Профілактика та протидія булінгу в початковій школі

1. Булінг: усвідомлення проблеми та визначення векторів її вирішення: методичні рекомендації / Муліка К.М., Чарченко П.С. URL: Полтава: ПОІППО, 2020. 45 с.

2. Запобігання та протидія проявам насильства: діяльність закладів освіти / За заг. наук. ред. Левченко К. Б. К.: ФОП Нічога С.О. 2020. 196 с.
3. Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації. К. 2018. 140 с.
4. Насильству немає виправдання: добірка матеріалів на допомогу протидії насиллю. Суми, 2017. 33 с.
5. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід / Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О. А. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с.
6. Попередження насильства у закладах освіти. Методичний посібник для педагогічних працівників. Київ: БФ «Здоров'я жінки і планування сім'ї» 2019. 101 с.
7. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект». К.: ФОП Стеценко В.В. 2016. URL: http://www.la-strada.org.ua/ucsp_mod_library_showcategory_65.html.
8. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. К.: ФОП Нічога С.О. 2018. 174 с. URL: <https://bit.ly/37XOBrr>
9. Ти не один! Стоп булінг! Стоп насильство!: рекомендаційний анотований список літератури / Чернівецька обласна бібліотека для дітей; уклад. М. Боднарюк. Чернівці, 2021. 17 с.
10. Казьміна С. В., Баланова В. В. Нестрашна енциклопедія безпеки для дорослих та дітей. Як навчити дитину правильної поведінки без залякувань і погроз. Харків: Основа, 2019. 96 с.
11. Колінько О. Шпалереон: повість-казка. Київ: Фонтанказок, 2018. 120 с.
12. Малетич Н. Щоденник Ельфа / Н. Малетич. Львів: Вид-во Старого Лева, 2016. 175 с.
13. Паласіо Р. Дж. Диво. Харків: Віват, 2016. 368 с.
14. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища / за заг. ред. Цюман Т. П.; Український фонд «Благополуччя дітей». Київ, 2018. 56 с.

Інтерактивні технології в організації освітнього процесу початкової школи

1. Андросова Н. М. Інтерактивні технології навчання у педагогічних закладах. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: зб. наук. праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ПП Жовтий О. О., 2011. Випуск 39. Частина 2. С. 14–21.
2. Андросова Н. М. Компетентнісний підхід до впровадження інтерактивних технологій навчання. *Наукові записки*. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. Випуск 125. Серія: Педагогічні науки. С. 44–48.
3. Андросова Н. М. Поєднання словесних методів навчання у початковій школі: Педагогічні тренінги для студентів та вчителів початкових класів. Методичний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта» та учителів початкових класів. – Дніпро: Середняк Т. К. 2021 90 с.
4. Бех І. Принципи інноваційної освіти: [про впровадження сучасних освітніх технологій]. *Освіта і управління*. 2005. № 3/4. С. 7–21.
5. Бутиріна М. Історія виникнення понять «технологія» та «технологічна культура». *Рідна школа*. 2008. № 5. С. 62–64.
6. Дубовик С. Культура професійного діалогічного мовлення сучасного вчителя початкової школи. *Початкова школа*. 2018. № 5. С. 16–17.
7. Інтерактивні методи. URL : <https://www.pedrada.com.ua/article/2316-interaktyvni-metody> (дата звернення 30.11.2021 р.)
8. Лигун Н. В. Оптимізація управлінського впливу вербальними засобами. URL : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/chapter/45/405/13731> (дата звернення 29.11.2021 р.)
9. Лисенко О. Інтерактивні технології. *Початкова освіта*. 2014. № 7 (727). С. 36–37.

10. Марченко І. Використання інтерактивних методів навчання в початковій школі (з досвіду роботи). URL : http://ira65.blogspot.com/2016/03/blog-post_24.html (дата звернення 30.11.2021 р.)
11. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання. Київ, 2004.
12. Притульська Н. Освітні технології. Орієнтуємося на Європу. *Освіта України*. 2008. 22 квітня. С. 6.
13. Старовойт С. Технологізація освітнього процесу в Україні. *Рідна школа*. 2008. № 1/2. С. 54–56.
14. Химинець В. В., Кірик М. Ю. Інновації в початковій школі. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 312 с.

Медіаосвіта і медіаграмотність в сучасній українській школі

1. Баженова Л. М. Медиаобразование школьника (1-4 классы) / Л.М. Баженова. М.: Изд-во Российской академии образования, 2004. 55 с.
2. Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія: Матеріали обласної науково-методичної Інтернет-конференції (м. Кіровоград, 11 лютого) / Укладачі М.С. Чала, А.В. Частаков, О.В. Литвиненко. Кіровоград, 2014. 184с. URL: <http://konf.koipro.kr.ua/blogs/index.php/blog2/1-2>
3. Безпечне користування сучасними інформаційно-комунікативними технологіями / О. Удалова, О. Швед, О. Кузнецова [та ін.]. – К.: Україна, 2010. 72 с.
4. Больц Норберт Абетка медіа / за загал. ред. В. Ф. Іванова; переклад з німецької В. Климченка. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2015. 177 с.
5. Від медіаграмотності до медіакультури: стратегії, проблеми, перспективи: тези доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Миколаїв, 27 квітня 2016 року). Миколаїв: ОППО, 2016. 124 с.
6. Виховання культури користувача Інтернету. Безпека у всесвітній мережі: навчально-методичний посібник / А. Кочарян, Н. Гущина. К., 2011. 100 с.
7. Головченко Г. О. Шкільні газети та інформаційне суспільство. Миколаїв: Видавництво «Ліон», 2011. 203 с.
8. Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі: посібник для батьків / І. Литовченко, С. Максименко, С. Болтівець [та ін.]. К.: ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим», 2010. 48 с.
9. Дослідження медіаграмотності: проект школи та університету: студентська монографія / [за загальної редакції Н. В. Коваленко]. Суми: ФОП Цьома С.П., 2019. 161 с.
10. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL:http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/ (дата звернення: 24.04.2018).
11. Медіаосвіта і медіаграмотність: підручник/ ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна. К.: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
12. Медіаграмотність потрібно запровадити в практику кожного вчителя. URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/mediagramotnist_potribno_zaprovaditi_v_praktiku_kozhnogo_vchitelya_liliya_grinevich/. – 17.04.2018.
13. Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи. Київ.: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2018. 244 с.
14. Медіаосвіта як інструмент розвитку громадянського суспільства в Україні: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Маріуполь, 29 листопада 2019 р., ДонДУУ). Маріуполь: ДонДУУ, 2019. 181 с.
15. Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи». Київ.: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2017. 393 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://mon.gov.ua/ua>
2. <https://www.kmu.gov.ua/>